

Is de operatiekamer ziek?

Nieuwjaarswensen

COLUMLN

Koos Stuyvers, voorzitter OSB Segment AWOG

THEMA

Overal in het land sluiten ziekenhuizen tijdelijk operatiekamers omdat de luchtkwaliteit onvoldoende is. Na een 'schoonmaak' en een goedkeuring van de Inspectie mag er weer worden geopereerd. In werkelijkheid moet er vaak heel wat meer opgepoetst worden dan de vloer van de OK.

Het lijkt wel een epidemie, zoveel operatiekamers worden er in ons land gesloten. Nadat in september vorig jaar de OK's in Emmeloord en Lelystad dicht gingen, volgden binnen enkele maanden ziekenhuizen in Alkmaar, Amersfoort en Sittard, allemaal omdat de luchtkwaliteit er onvoldoende was. In Den Bosch kon tijdelijk niet worden geopereerd in zes OK's vanwege bevroeringsverschijnselen van een luchtkoker. In Rotterdam bleek een narcosevloeistof te zijn besmet en in Zwolle zijn operaties uitgesteld vanwege een wespennest. Zijn de operatiekamers in Nederlandse ziekenhuizen plotseling ziek geworden? En wat is de rol van de schoonmaker bij de behandeling van deze 'patiënten'?

De hygiëne in de operatiekamer mag dan recent de voorpagina's van de krant hebben gehaald, in vakkringen is men er al langer mee bezig. Het sluiten van OK's is een rechtstreeks gevolg van de verscherpte aandacht van de Inspectie voor

de Gezondheidszorg (IGZ) voor infectiepreventie. Nu er steeds meer bacteriën en virussen komen die zich niet eenvoudig met antibiotica of andere medicijnen laten bestrijden, wordt het steeds belangrijker om infecties te voorkomen. Sinds een aantal jaren let de IGZ daarom steeds beter op allerlei zaken die met infectiepreventie te maken hebben. En wie beter zoekt, zal meer vinden.

Open deur

Om te voorkomen dat een patiënt tijdens een operatie een infectie oploopt, wordt onder andere steriele lucht in de OK geblazen. Om dat goed te doen, is een flinke installatie nodig en moet men zich in de OK netjes gedragen: deuren sluiten, weinig heen en weer lopen, de OK niet volbouwen met apparatuur of andere zaken. De Vereniging Contamination Control Nederland (VCCN), waarin bouwers en gebruikers van cleanrooms en operatiekamers zijn verenigd, organiseerde rondom dit thema verschillende

symposia. Daar bleken al problemen met de luchtbehandeling van OK's. Sommige installaties waren niet goed afgeregeld, zodat de OK vuile omgevingslucht aanzog in plaats van vuile lucht uit te blazen. Elders stonden deuren permanent open omdat dat 'handig' was, zonder dat men begreep dat dan de schone lucht rechtstreeks naar buiten wordt geblazen in plaats van naar de patiënt. De luchtstroming werd verder verstoord door verpleegkundigen die met gevulde koecken binnen kwamen tijdens een operatie of ander onnodig bezoek. Of er stonden dozen voor de roosters, waardoor de lucht niet meer kon worden afgezogen. In al deze gevallen was de luchtstroming niet zoals het in het ontwerp bedoeld was en was er dus een hoger risico dat vervuilde lucht bij de patiënt kwam. In maar een enkel ziekenhuis werd daadwerkelijk gemeten hoe schoon de lucht was. In te veel ziekenhuizen voelde niemand zich verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit en ontbrak het zelfs vaak aan kennis erover.

Beterschap

Daarom publiceerde de VCCN in 2005 het beheersplan *Luchtbehandeling voor de Operatieafdeling*. Dit document is nu het uitgangspunt voor inspecties door de IGZ en luchtkwaliteit is een van de onderdelen die vorig jaar onderzocht is. Ook ziekenhuizen onderzoeken nu vaker de luchtkwaliteit, vinden dus soms dat die voldoende is en sluiten dan tijdelijk hun OK. Dat mag gezien de eerdere ervaringen nauwelijks verrassend heten.

Eigenlijk valt het aantal sluitingen nog mee, als je het rapport leest van de IGZ in oktober 2008 over infectiepreventie. De IGZ ondervroeg 94 ziekenhuizen en bezocht onaangekondigd 22 operatiekamers. In geen enkele operatiekamer bleek de infectiepreventie helemaal op orde te zijn. De organisatie was er nog niet goed genoeg op ingericht en maar in twee ziekenhuizen kon in de OK zelf gecontroleerd worden of de luchtbehandeling naar behoren werkt. En soms worden deuren of lampen gebruikt die de luchtstroming verstoren, waar er toch voldoende geschikte alternatieven zijn.

Schoon genoeg

De IGZ had nog meer kritiek op het gebied van infectiepreventie. Handenhygiëne is niet altijd goed genoeg - te vaak bleef men sieraden dragen die infectiehaarden kunnen zijn. Mutsen, kleding en schoeisel waren soms niet op orde, mond-neusmaskers werden soms te lang gedragen. Verder werd er te veel onnodig in en uit gelopen, onder andere omdat de operatie niet goed was voorbereid. En zo nog meer. Kleine foutjes misschien, maar het algehele beeld is dat infectiepreventie niet altijd de aandacht krijgt die nodig is. Slechts in een enkel geval sprak men collega's aan op verkeerd gedrag. Dat stilzwijgen is veelzeggend.

In het rapport van de IGZ komt het woord schoonmaak niet voor - maar dat wil niet zeggen dat daar niets fout gaat. De IGZ heeft daar deze keer geen aandacht aan besteed, maar in een eerder onderzoek bleek al dat er ook het nodige mis is bij desinfectie, zoals het toepassen van niet toegelaten middelen of het hanteren van onvoldoende inwerktijd. Maar dat er operatiekamers worden gesloten ligt vooral aan gebrekkig onderhoud van de luchtbehandelingsinstallatie en het 'nonchalante gedrag van OK-teams' om de IGZ te citeren. De ziekenhuizen brengen nu ongetwijfeld hun installaties op orde en de IGZ eist nu ook meer helderheid over de gedragsregels en de naleving ervan. Dat ziekenhuizen de OK's laten schoonmaken voor de hervatting van de operaties is logisch - maar daar lag het probleem niet. Uiteindelijk zal het in de operatiekamer nog veiliger worden dan het nu al is - een geruststellende gedachte.

In het nieuwe jaar kun je er zelf voor kiezen om goede voornemens te maken. Naar mensen in je nabije omgeving spreek je nieuwjaarswensen uit. Voldoende aanleiding voor mij als voorzitter van OSB-segment AWOG om nieuwjaarswensen uit te spreken naar belangrijke actoren en organisaties in het speelveld van de glazenwassers.

Allereerst minister Van der Laan, de nieuwe minister Wonen, Wijken en Integratie (WWI). Veel inzicht gewenst in het nieuwe jaar in de nieuwe functie. Uiteraard vooral veel inzicht gewenst in de problematiek van veilig onderhoud van gebouwen. Ik hoop toch echt dat er geen gebouw meer gebouwd mag worden dat niet veilig te onderhouden is. Lijkt me een vrij logische zaak, hetgeen ook door de vorige minister WWI is bevestigd. Nu de invulling nog!

Ook wens ik de Arbeidsinspectie veel succes met het inspectieproject glazenwassen. Succes moet uiteraard niet geformuleerd worden in het aantal boetes of in de hoogte van de boetes. Ik ben ervan overtuigd dat de Arbeidsinspectie een belangrijke bijdrage kan leveren aan het naleven van veiligheidsvoorschriften in de praktijk. En hiermee een steentje bijdraagt aan een nog veiligere branche.

Heliview is de beursorganisatie die druk bezig is met de Glazenwassers- en gevelreinigersvakbeurs (op 13 en 14 mei). Ik ben ervan overtuigd dat dit een succes gaat worden en wens ze succes bij het overtreffen van mijn verwachtingen.

Hoofd Bedrijfschap Ambachten is in 2008 gestart met het in beeld brengen van de particuliere glazenwassersbranche. Ik wens hen veel succes bij het professionaliseren van deze branche en hoop dat dit een positieve impuls zal geven aan het mooie, uitdagende beroep van glazenwasser.

Alle schoonmaakbedrijven die hun glasbewassing uitbesteden aan gerenommeerde glazenwasbedrijven wens ik veel succes en vooral een prettige samenwerking met volop begrip voor elkaars belangen en marges.

Tot slot wens ik de glazenwasbedrijven en de glazenwassers veel succes. OSB-segment AWOG zal ook in 2009 voor haar leden klaar staan!

Tekst: Anton Duisterwinkel